

ABSTRAKT

Předkládaná studie prezentuje nová fakta o paleoenvironmentálním vývoji severní části Šumavy (okolí karů Černého a Čertova jezera) v období pleistocénního zalednění a v raném holocénu. Hlavními cíli práce je charakterizovat tvary vzniklé působením zalednění na reliéf Šumavy a zjistit, jaké jsou mezi nimi rozdíly; určit, jaké podmínky hrály roli při vzniku zalednění na Šumavě a jakým způsobem ovlivnily výsledné zalednění; na základě proxy dat popsat, jak vypadalo přírodní prostředí v okolí Černého jezera v období deglaciace a v raném holocénu. Práce vychází z vlastních originálních dat získaných geomorfologickým mapováním, morfometrickými analýzami a analýzami proxy dat z vrtu v bočních morénách Černého jezera. Pomocí morfometrických a morfologických charakteristik karů české i bavorské strany Šumavy a jejich porovnáním s ostatními kary Českého masivu, popř. i jiných oblastí světa, byly definovány společné znaky šumavských karů a určena jejich variabilita. Na základě vyhodnocení tvarů karových stěn bylo určeno přehloubení karů, přičemž se ukázalo, že se ve stupni přehloubení karů na Šumavě a ve Vysokých Sudetech odráží odlišná intenzita pleistocénního zalednění obou pohoří. Vznik a charakter zalednění na Šumavě byl ovlivněn kombinací řady faktorů, z nichž však žádný výrazně nedominoval. Na základě srovnání morfometrických charakteristik, reliktů glaciálních forem reliéfu a z nich vycházejících analýz v okolí Černého a Čertova jezera bylo zjištěno, že v případě těchto dvou bezprostředně sousedících lokalit intenzitu zalednění výrazně ovlivnila orientace svahů glaciálního segmentu reliéfu, která byla posílena rozdílem v rozloze deflačních plošin obou lokalit. Na základě geomorfologického mapování glaciálního segmentu reliéfu v okolí Černého a Čertova jezera byly identifikovány jednotlivé morény a určeny jejich základní morfologické a morfometrické charakteristiky, na základě čehož byla zjištěna odlišná intenzita zalednění obou lokalit. Ukázalo se, že odebraný sedimentární záznam z rašeliniště v bočních morénách zachycuje vývoj přírodního prostředí v posledních více než 17,5 tisíce let. Analýzou a interpretací dat získaných ze sedimentárního záznamu (LOI, MS, obsah Rb, změny zrnitosti, pylové záznamy) bylo zjištěno, že je lze korelovat s daty z dalších šumavských lokalit (Plešné jezero, Prášílské jezero, Kleiner Arbersee), ale i se záznamem klimatických oscilací v grónském ledovci.

Klíčová slova: pleistocénní zalednění, paleoenvironmentální vývoj, morfometrie karů, glaciální sedimenty, Černé jezero, Čertovo jezero, Šumava